

УДК 7.06

ФІЛОСОФІЯ ЛІРИКО-ЕМОЦІЙНОЇ АБСТРАКЦІЇ ТЕТЯНИ ВОЛОХ У СУЧАСНОМУ ПРОСТОРІ МОЛДОВСЬКОГО МИСТЕЦТВА

ГЕРМАН Юліана

Державний педагогічний університет ім. Іона Крянге
Національний університет мистецтв ім. Джордже Єнеску, Ясси, Румунія
Національний художній музей Молдови, Кишинів, Молдова
julianagerman777@gmail.com

У дослідженні розглядається індивідуальна філософська концепція абстрактного мистецтва Тетяни Волох. Автором визначено загальний сегмент еволюції абстрактного руху у контексті феномену арт-культури у Молдові на прикладі творчості молодшої художниці Тетяни Волох. Персональна експозиція «Карамель» талановитої філософині (21 березня-11 квітня 2024, Виставковий центр К.Бринкуш, Кишинів) є символом жіночності, ліризму, естетики і свободи художньої експресії (проте не переходить межу протесту, авангардного «космізму» чи елиту).

Ключові слова: абстрактне мистецтво, художня абстракція, емоційний стан, філософія, вібрації кольору, Карамель, глобальний постмодерністичний напрям.

ВСТУП

Молдовська художниця Тетяна Волох народилася 19 січня 1989 року в селі Паланка, Штефан-Воде (Молдова). Згодом успішно закінчила Державний педагогічний університет імені Іона Крянге у Кишиневі.

Ми знаємо Тетяну Волох як професійну художницю, фахівчиню з декоративного мистецтва, станкового живопису, і як неперевершену викладачку дисциплін художньо-естетичного циклу у низці навчальних закладів столиці (понад 15 років педагогічного стажу).

З 2019 року Тетяна Волох – повноцінний титулярний член Спілки Художників Республіки Молдова.

Понад 10 років поспіль Тетяна бере активну участь у національних та міжнародних конкурсах, колективних виставках (котрих налічується вже більше 20), а також планує методичні семінари з тематики живопису й технік колажу тощо. З 2017 року відкриває безліч персональних виставок, серед яких «Пори року» (2023), «Карамель» (2024) [4-5].

ПОСТАНОВКА МЕТИ

Мета дослідження – здійснити аналіз абстрактного мистецького мислення художниці Тетяни Волох та філософської складової її творчості.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

«Карамель» – є п'ята персональна виставка робіт Тетяни, котра, на наш критичний погляд, отримала підтримку та схвалення кращих критиків мистецтва Молдови, мала великий успіх на молдовській арені сучасного мистецтва.

Якщо звернутися до художніх устремлінь художниці, зауважимо, що в її роботах присутні динаміка, гармонійність, відчувається натхнення, щастя та легкість у поєднанні з безмежною любов'ю до природи (як провідний мотив у творчості). Батики майстрині випромінюють світло і шляхетність, чистоту душі та думок авторки творів. Якщо поринемо глибше в сутність історії філософських концепцій, побачимо, що у філософії поняття насолоди, щастя (блаженства) розвивалися і простежувалися три основні теорії щастя: аристотелівська концепція щастя, кантіансько-деонтологічна та утилітарна концепції. Вважається, що саме висловлювання античних філософів про щастя дали початок філософській етиці. Першим визначення «найвищого блага» та щастя сформулював ще Аристотель. Згідно Аристотелю, всі люди прагнуть щастя, оскільки щастя і є кінцевою метою усіх людських устремлінь.

Твори молдовської майстрині Тетяни Волох наповнені глибоким філософсько-світоглядним змістом. Послідовність варіативних фітоморфних елементів і гармонія кольорових вібрацій в її композиціях, передані кризь призму асоціацій, естетичних видінь, заряджені позитивом, хроматичною енергетикою й надією, яка одразу підкорює глядачів.

Духовний мистецький посыл молодой художниці очевидний. Тема, яка розглядається в експозиції «Карамель» 2024 року, хоча й суто абстрактна, проте натхнення і поліфонічна, викликає глядача до запуску позитивних емоційних станів, інтерактивної творчої взаємодії. Тетяна розвиває концепцію лірико-емоційної абстракції у тих філософських межах, про які вже знаходимо згадки раніше в працях різних вчених та філософів (Леонардо да Вінчі, В. Гофман, В. Кандинський, Ю. Лотман, Л. Яковлева, В. Сидоренко, А. Дубрівна та ін.) [1], про творчий шлях і мету людини на цій землі, її справжнє коріння, що є як червона нитка, з якої починають прясти невмирущу художню культуру, покоління, націю, яка проходить свій шлях не обов'язково легко, але яка ніколи не втрачає вогню душі, світлого початку, благодаті від Бога.

Насамперед, слід відзначити, що саме у доісторичному мистецтві (печерний живопис) вже помітно тяготіння до абстракції [1, с. 104-105]. Зокрема, започаткував дослідження абстрактного у мистецтві, підхід та явище «художня абстракція» німецький мистецтвознавець Вільгельм Воррінгер. Вчений вважає, що тенденція до абстракції – максимально плідний та швидкий шлях розвитку мистецтва та культури в цілому [3]. Ближче знайомство з творчістю Тетяни Волох, особливо з її текстилем, професійними батиками, дає нам можливість внести і в навколишню реальність, і у власну повсякденність рівновагу та відчуття щастя, насолоди через нові фарби, тональності, аромати, відтінки буття, карамелі та солодоців, які справді впливають на всіх любителів мистецтва позитивно й навіть життєстверджуюче.

Філософія лірико-емоційної абстракції Тетяни Волох, з психологічної точки зору, пропагує красу, порядок, комфорт і душевну рівновагу, повне

відключення від зовнішніх негативних факторів – в усякому разі тих, що щоденно нас пригнічують, тиснуть, тримають у стані напруження і занепокоєння.

«Творчість Тетяни Волох орієнтована на валоризацію тем, через які художниця художньо маніфестує своє захоплення сприйняттям розмаїття навколишнього світу. Матеріальне обґрунтування явищ та емоційних переживань надає їй широке поле для структурно-композиційних та хроматичних експериментів. Серед результатів таких вдалих експериментів з формою та кольором у ранній період творчості – роботи «Серед хвиль» (рум. *Printre valuri*), 2016, «Риба» (рум. *Pești*), 2017, «Відлуння» (рум. *Eco*), 2018, «Синзяна» (рум. *Sânziana*), 2019). У згаданих роботах художниця по-різному оперує виражальними можливостями технік батик та вільного живопису», зауважує молдовський критик мистецтва К.Спину (переклад з рум.автора) [2, с. 383-385].

Рис. 1. Світлини авторки з Тетяною Волох на персональній виставці «Карамель», 2024 [4]

Рис. 2. Центральна робота в експозиції «Карамель», 2024 [4]

ВИСНОВКИ

Вважаємо, що молдовська художниця досконало володіє художніми прийомами й техніками живопису, трансформує свої філософські ідеї, відчуття та прагнення у свої абстрактні композиції-експерименти з різноманітними конфігураціями фітоморфних форм, але без надмірності.

Окремо слід визначити високий рівень майстерності оригінальних хроматично-фактурних батиків майстрині, котрі дивовижно гармонують у просторі сучасних інтер'єрів. У Кишиневі значно менша частина професійних художників (живописців) обрала батик як основний спосіб художнього

самовираження, на відміну від популярності інших технік (при використанні олій, акрилу тощо).

Безумовно, в останні роки у художньому просторі Молдови яскраво відчутні відгуки «вестернізації», глобального постмодерністичного руху, все більше художників опановують абстрактне мистецтво. Серед них – чутлива, невтомна, талановита представниця молдовського абстракціонізму Тетяна Волох.

Абстрактне мистецтво, котре бере початок ще у епоху пізнього палеоліту, разом з його безпредметністю й абстрагуванням від реальності, простору та часу, дійсно, постійно присутнє, активно розвивається до сьогодні.

Ми підкреслюємо, що репрезентативна персональна виставка Тетяни Волох (2024) є своєрідною символічною ініціацією майстрині у новий зрілий творчий стан, у колі професійних художників Молдови. Бажаємо глядачам почерпнути з виставок Тетяни Волох, з кожної побаченої картини щось важливе й особливе для себе.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубрівна, А. П. (2016). Абстрактне мистецтво як сегмент української художньої культури. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*, (1), 103-107.
2. Spînu, Constantin. *Arta decorativă din Republica Moldova : anii 1991–2021* / Constantin Spînu ; imagini: Iurie Foca [et al.] ; Ministerul Culturii al Republicii Moldova. – [Chişinău] : Epigraf, 2023 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 488 p. : il. pp. 341-342.
3. Worringer V. (1957). Abstraction and spirituality. *Modern book on aesthetics> An Anthology*. M. Foreign Lighted. Pp. 450-459.
4. Офіційний сайт Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1A6TVUDeTH/>
5. Офіційний сайт Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1VPFoFP6Zc/>

GERMAN YU.

THE PHILOSOPHY OF THE LYRICAL AND EMOTIONAL ABSTRACTION OF TATIANA VOLOH IN THE CONTEMPORARY SPACE OF MOLDOVAN ART

The study examines the individual philosophical concept of abstract art by Tatiana Voloh. The author identifies a general segment of the evolution of the abstract movement in the context of the phenomenon of art culture in Moldova on the example of the work of the young artist Tatiana Voloh.

It is worth noting that the personal exhibition “Caramel” by the talented philosopher (March 21-April 11, 2024, K. Brincush Exhibition Center, Chisinau) is a symbol of femininity, lyricism, aesthetics and freedom of artistic expression (but does not cross the line of protest, avant-garde “cosmism” or shock).

Key words: abstract art, artistic abstraction, emotional state, philosophy, color vibrations, Caramel, global postmodernism.